

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ УНІВЕРСІТЭТ
імя МАКСІМА ТАНКА

На правах рукапісу

УДК 415.6: 483

АЗАРКА
ВОЛЬГА УЛАДЗІМІРАЎНА

**СКЛАДАННЯ ФОРМЫ ЗВЯЗНАЙ МОВЫ
Ў ТВОРАХ КУЗЬМЫ ЧОРНАГА**

10.02.01 — беларуская мова

Дысертацыя на атрыманне вучонай ступені
кандыдата філалагічных навук

Навуковы кіраўнік —
кандыдат філалагічных навук,
дацэнт Гаўрош Н. В.

Мінск, 2001

ЗМЕСТ

УВОДЗІНЫ	3
АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА ПРАЦЫ	5
ГЛАВА 1. ДА ПРАБЛЕМЫ ВЫВУЧЭННЯ СКЛАДАНЫХ ФОРМАЎ ЗВЯЗНАЙ МОВЫ	8
1.1. Тэкст і тэкставыя адзінкі	12
1.1.1. Звышфразавыя адзінства і тэкставы сегмент як семантыка-сінтаксічныя адзінкі тэксту	14
1.1.2. Абзац як кампазіцыйна-стылістычная тэкставая адзінка	15
ГЛАВА 2. СТРУКТУРНА-СЕМАНТЫЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ЗВЫШФРАЗАВЫХ АДЗІНСТВАЎ	18
2.1. Аўтасемантыя і сінсемантыя сказаў як крытэрыі вылучэння звышфразавых адзінстваў	18
2.2. Роля сігналаў сінсемантыі ў арганізацыі звышфразавых адзінстваў	22
2.2.1. Займеннік як сродак звышфразавай сувязі	22
2.2.2. Роля прыслоўяў у арганізацыі ЗФА	27
2.2.3. Функцыі злучнікаў у фарміраванні структуры ЗФА	31
2.2.4. Часціцы як сродак сувязі кампанентаў ЗФА	36
2.2.5. Мадальныя словы і іх роля ў арганізацыі ЗФА	37
2.2.6. Эліпісіс як сігнал сінсемантыі	39
Вывады	42
ГЛАВА 3. СТРУКТУРНА-СЕМАНТЫЧНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ ТЭКСТАВАГА СЕГМЕНТА	44
3.1. Кампазіцыйна-сэнсавыя часткі тэкставага сегмента	48
3.2. Сэнсавыя дамінанты і іх роля ў стварэнні логіка-семантычных адносін у тэкставым сегменце	54
3.3. Сродкі стварэння звязнасці і цэласнасці тэкставага сегмента	59
3.3.1. Роля лексічнай кагезіі ў арганізацыі тэкставага сегмента	60
3.3.2. Трывальна-часавая суадноснасць дзеясловаў у тэкставым сегменце	68
Вывады	73
ГЛАВА 4. АБЗАЦ У СТРУКТУРЫ ТЭКСТУ	75
4.1. Колькасныя характарыстыкі абзацаў	76
4.2. Пазіцыйныя характарыстыкі абзацаў і сэнсава-функцыянальная абумоўленасць іх выдзялення ў тэксце	79
Вывады	98
ЗАКЛЮЧЭННЕ	100
СПІС ВЫКАРЫСТАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ	105

УВОДЗІНЫ

Праз сінтаксічную структуру выяўляецца нацыянальная спецыфіка мовы, індывідуальна-аўтарская рэалізацыя яе камунікатыўнай і эстэтычнай функцыі. Неаднаразова ў лінгвістычнай літаратуры адзначалася, што ключ да разумення спецыфікі індывідуальна-аўтарскага стылю перш за ўсё ў сінтаксісе [75, с. 415], што “сінтаксіс — негатив стили, который превращается в снимок стилиа благодаря его “проявлению” элементами всех других уровней языка” [198, с. 67].

Важнае значэнне для сінтаксічнай стылістыкі маюць складаныя формы звязнай мовы — спалучэнні двух і больш сказаў, аб’яднаных сэнсава і структурна. Папершае, як адзначала Т.І.Сільман, праз характар і спалучэнне сказаў, своеасаблівасць пераходаў ад аднаго сказа да другога, ад аднаго абзаца да другога ажыццяўляецца адзіны рух думкі пісьменніка, знаходзіць свой адбітак уласцівы менавіта яму характар гэтага руху [168, с. 5]. Па-другое, праводзіць стылістычны аналіз цэлага тэксту надзвычай складана, а адносна аўтаномныя тэкставыя адзінкі садзейнічаюць выяўленню стылістычных прымет таго ці іншага твора. Як падкрэсліваюць беларускія стылісты А.К.Юрэвіч [207] і М.Я.Цікоцкі [197, с. 217-225], менавіта ў звышфразавых адзінствах і абзацах выяўляецца своеасаблівасць, сэнсавая, стылістычная і інтанацыйная адметнасць мастацкага тэксту.

Складаныя тэкставыя адзінкі ўжо не адно дзесяцігоддзе знаходзяцца ў цэнтры ўвагі лінгвістаў. Рускія даследчыкі Н.С.Бурмістрава [45], І.Р.Гальперын [58], Н.Д.Зарубіна [80], С.Г.Льенка [87], Л.Камінскене [90], Т.Т.Катляр [98], Н.М.Аўсяннікава [135], Н.І.Сяркова [163;167], К.І.Шпетны [205] разглядалі крытэрыі вылучэння гэтых адзінак; М.С.Паспелаў [149], І.А.Фігуроўскі [191], Г.Я.Салганік [174] Т.І.Сільман [169], І.Н.Дымарская-Бабалян [71], Л.М.Лосева [110], В.П.Лунёва [112], Р.П.Рагожнікава [156], В.Е.Берзан [29], С.М.Агроскіна [1] даследавалі іх структуру і сродкі сувязі кампанентаў; Э.М.Кузняцова [102], В.Я.Бялінская [27] вывучалі семантыку і логіка-семантычную арганізацыю, Н.А.Кляпіцкая [93], М.Я.Дымарскі [73], Ж.Г.Амірава [15], Г.П.Андрыеўскі [17], А.Л.Данская [68], А.А.Галушкова [63], Л.М.Талмацкая [180], А.У.Цярохін [183], І.Л.Турчын [188] выяўлялі функцыі складаных формаў звязнай мовы ў тэкстах розных стыляў.

Сярод набыткаў беларускіх лінгвістаў нельга не адзначыць артыкулы Л.І.Бурака, у якіх прааналізавана структура складанага сінтаксічнага цэлага [40], сродкі сувязі ў іх [39, 43], інтанацыйнае афармленне [42] і функцыянаванне ў творах мастацкай літаратуры [41], а таксама дысертацыю і артыкулы Л.В.Жураўскай [76-79], прысвечаныя даследаванню структурных і семантычных асаблівасцей звышфразавых адзінстваў, выяўленню іх функцыянальных характарыстык, разгляду граматычных, лексічных і стылістычных сродкаў унутранай і знешняй міжфразавай сувязі.

Нягледзячы на цэлы шэраг назіранняў над структурай і семантыкай складаных формаў звязнай мовы, асобныя праблемы застаюцца нявырашанымі. Так, не высветлена ў поўнай меры, як пісьменнік аб’ядноўвае сказы ў звышфразавыя адзінствы і тэкставыя сегменты, чым абумоўлена сегментацыя тэксту на абзацы, чаму не заўсёды супадаюць межы семантыка-сінтаксічных і кампазіцыйна-

стылістычных тэкставых адзінак. Актуальнасць пералічаных праблем абумоўлівае неабходнасць далейшага вывучэння структурна-семантычных і функцыянальных асаблівасцей складаных формаў звязнай мовы, што прадугледжвае ўдакладненне статусу звышфразавых адзінстваў, тэкставых сегментаў, абзацаў, вызначэнне крытэрыяў іх вылучэння, аналіз ролі моўных сродкаў у забеспячэнні звязнасці і цэласнасці тэкставых адзінак, разгляд сэнсава-функцыянальнай абумоўленасці выдзялення абзацаў у творах канкрэтнага пісьменніка і раскрыццё ролі складаных адзінак тэксту ў стварэнні індывідуальна-аўтарскага стылю.

Зварот да аналізу твораў Кузьмы Чорнага невыпадковы. Празаік добра разумеў сутнасць і спецыфіку літаратурнай мовы, імкнуўся дасягнуць мастацкай суладнасці формы і зместу, валодаў адметнай манерай пісьма. Аднак мова яго твораў, за выключэннем некалькіх прац, прысвечаных эпітэтам [67] і дзеяслоўнай сінаніміцы [195], амаль не даследавана. Жанрава-стылёвыя пошукі Кузьмы Чорнага, узмацненне філасоскага і інтэлектуальнага гучання яго прозы, паглыбленне псіхалагічнай змястоўнасці вобразаў адбіліся на сінтаксісе. Будова фразы арганічна звязана з ладам мастацкага мыслення пісьменніка; акрамя таго, кожная жанравая форма – эцюд, імпрэсія, замалёўка з натуры, аповяданне, аповесць, раман – вымагала своеасаблівай структурна-сінтаксічнай арганізацыі. Адпавднага адбору моўных адзінак і ўключэння іх у мастацкі катэкст.

Аналіз складаных формаў звязнай мовы як элементаў структурна-стылістычнай арганізацыі твораў дазволіць выявіць асаблівасці індывідуальна-аўтарскага стылю аднаго з найвыдатнейшых беларускіх празаікаў, дасць магчымасць прасачыць заканамернасці ў будове мастацкага тэксту, будзе садзейнічаць вырашэнню тэарэтычных праблем функцыянальнага сінтаксісу.

Такім чынам, неабходнасць вывучэння мовы мастацкіх твораў і мовы асобнага пісьменніка ў функцыянальным аспекце, цікавасць да стылістычнага сінтаксісу Кузьмы Чорнага, нераспрацаванасць праблем складаных формаў звязнай мовы вызначылі кірунак нашага даследавання.

ЗАКЛЮЧЭННЕ

Нацыянальная спецыфіка мовы, індывідуальна-аўтарская рэалізацыя яе камунікатыўнай і эстэтычнай функцыі. выяўляецца праз сінтаксічную структуру Даследаванне складаных формаў звязнай мовы як элементаў структурна-стылістычнай арганізацыі мовы мастацкай прозы Кузьмы Чорнага — аднаго з самабытных пісьменнікаў, які стаяў ля вытокаў фарміравання беларускай літаратурнай мовы, – дае магчымасць выявіць заканамернасці будовы мастацкага тэксту.

Як правіла, думка, выражаная ў сказе, закончана адносна і патрабуе свайго далейшага развіцця, што абумоўлівае сэнсавое і структурнае аб'яднанне некалькіх сказаў у складаныя формы звязнай мовы. У залежнасці ад падыходаў да члянэння мастацкага тэксту вылучаюцца розныя звышфразавыя адзінкі — звышфразовае адзінства, тэкставы сегмент, абзац.

Звышфразовае адзінства — семантыка-сінтаксічная адзінка тэксту, спалучэнне аўтасемантычнага і сінсемантычных сказаў, звязаных спецыфічнай звышфразовай сувязцю (злучае сінсемантычны сказ з тым кампанентам ЗФА, што ўдакладняе яго структуру і змест).

Ролю сродкаў звышфразовай сувязі выконваюць займеннікі (78,1 % прааналізаваных тэкставых адзінак), злучнікі (41,8 %), прыслоўі (30,6 %), эліпісі (17,1 %), часціцы (12,4 %), мадальныя словы (2,7 %). Займеннікі сігналізуюць аб сінсемантыі сказа і далучаюць яго да іншых кампанентаў ЗФА, замяшчаюць назоўнікі і прыметнікі, ужытыя ў папярэдніх сказах, дазваляюць пазбегнуць неапраўданых паўтораў. Прыслоўі ўдзельнічаюць у стварэнні часовай і прасторавай перспектывы тэкставых адрэзкаў, садзейнічаюць выражэнню прычынна-выніковых адносін, забяспечваючы цэласнасць не толькі семантыка-сінтаксічных адзінак, а і ўсяго тэксту. Злучальныя і падпарадкавальныя злучнікі, ужытыя ў абсалютным пачатку, падкрэсліваюць сінсемантычнасць сказаў, злучаюць іх з папярэднімі камунікатыўнымі адзінкамі, устанаўліваюць сэнсавыя адносіны паміж кампанентамі звышфразавых адзінстваў. Часціцы, захоўваючы сваё лексіка-граматычнае значэнне, садзейнічаюць больш дакладнаму афармленню логіка-семантычных адносін паміж сказамі. Мадальныя словы, як правіла, з'яўляюцца дадатковым сродкам сувязі. Кантэкставае акружэнне, сэнсавая сувязь структурных элементаў ЗФА робяць магчымым скарачэнне структуры постпазіцыйных кампанентаў, г. зн. абумоўліваюць функцыянаванне кантэкстуальнага эліпісіса як сродку звышфразовай сувязі.

Звышфразавыя адзінствы, як і сказы, у тэксце не ізаляваныя. Яны ўступаюць у разнастайныя сэнсавыя адносіны, якія атрымліваюць сінтаксічнае выражэнне, і, такім чынам, ствараюць шматбаковае апісанне аб'ектаў і з'яў рэчаіснасці, выражаюць рух, развіццё тэмы. Сэнсавая і структурная сутнасць ЗФА раскрываецца ў складзе тэкставых сегментаў — заснаванага на агульнасці тэмы спалучэння звышфразавых адзінстваў і свабодных сказаў, якое мае пэўную сінтаксічную арганізаванасць і характарызуецца аўтасемантычнасцю ў тэксце.

Тэкставы сегмент складаецца з трох асноўных кампазіцыйна-сэнсавых частак — зачыну, апісання і заканчэння. Уключэнне ў яго структуру сэнсавых блокаў —

аднаго ці некалькіх выказванняў з другаснай, дадатковай інфармацыяй — дазваляе аўтару сумяшчаць у межах адной тэкставай адзінкі розную па важнасці інфармацыю, адлюстроўваць складаны механізм фарміравання думкі.

Сэнсавыя дамінанты (суб'ект, прэдыкат, аб'ект, лакальнасць, тэмпаральнасць) утвараюць мінімум, неабходны для моўнага выражэння тэмы тэкставага сегмента. Таму іх змена з'яўляецца фармальным сігналам пераходу ад адной тэмы да другой і можа служыць адным са сродкаў дэлімітацыі тэкставых адзінак. Сэнсавыя дамінанты праз сродкі паўторнай намінацыі ўтвараюць тэматычныя рады, якія пранізваюць і змацоўваюць структуру тэкставых сегментаў.

Сэнсавую цэласнасць і тэматычнае адзінства тэкставага сегмента забяспечваюць сродкі лексічнай кагезіі — словы аднаго лексіка-семантычнага поля і сэнсавы паўтор. Непасрэдны лексічны паўтор, каранёвы паўтор, займеннікавая, сінанімічная, перыфрастычная і іншыя віды замен даюць магчымасць пісьменніку акцэнтаваць увагу на прадмеце апісання, разглядаць яго розныя аспекты, пераходзіць ад апісання аднаго прадмета да другога, выражаць дадатковую інфармацыю, пазбягаць таўталогіі, манатоннасці.

Ужыванне таго ці іншага дзеяслова ў мастацкіх творах Кузьмы Чорнага кантэкстуальна абумоўлена індывідуальна-аўтарскай манерай успрыняцця і адлюстравання рэчаіснасці, часовай накіраванасцю твора, статычнасцю ці дынамічнасцю апісаных падзей, структурай тэкставага сегмента. Трывальна-часавая суадноснасць дзеясловаў у тэкставым сегменце — адзін з крытэрыяў размежавання статычных і дынамічных адзінак тэксту: статычныя адзінкі ўдзельнічаюць у апісаннях абставін, сітуацыі, на фоне якіх адбываюцца дзеянні, а дынамічныя — звязаны з апісаннем актыўных дзеянняў (падзей), іх змянення і лагічнай паслядоўнасці. Каб найбольш дакладна рэалізаваць аўтарскую задуму, па-мастацку адлюстраваць аб'ектыўную рэчаіснасць, розныя тыпы семантыка-сінтаксічных адзінак у тэксце не толькі чаргуюцца, а і аб'ядноўваюцца, арганічна ўзаемадзейнічаюць, ствараючы складаныя (камбінаваныя) тэкставыя сегменты.

Абзац — гэта адзінка знешняга члянення тэксту, якая характарызуецца кампазіцыйна-стылістычнай значнасцю, сінтаксічнай арганізаванасцю і выдзеленасцю на пісьме чырвоным радком.

У творах Кузьмы Чорнага пераважаюць полікампанентныя абзацы (каля 77%). Больш за 50 % складаюць сярэднія абзацы з аб'ёмам 3-10 радкоў, даўжынёй — 21-100 слоў; больш за 20 % абзацаў — малыя (1-2 радкі і ад 1 да 20 словаўжыванняў). Адметнай рысай творчай манеры пісьменніка з'яўляецца больш шырокае, у параўнанні з прааналізаванымі творамі іншых аўтараў, выкарыстанне вялікіх і звышвялікіх абзацаў (каля 20 %). Сярэдняя даўжыня, аб'ём і памер абзацаў у апавяданнях Кузьмы Чорнага меншыя, чым іх сярэднія колькасныя параметры ў апавесцях і раманах.

У мастацкім тэксце абзац выконвае архітэктанічную і кампазіцыйную функцыю. Асаблівая роля ў мастацкім тэксце належыць ініцыяльным (пачатковым) і фінальным (заклучным) абзацам твора ці раздзела, якія дапамагаюць успрыняць мастацкі тэкст як закончанае цэлае, маркіруюць яго межы, маюць моцную сэнсавую напружанасць.

Ініцыяльны абзац уводзіць чытача ў вобразны мастацкі свет, сігналізуе аб пераходзе са свету рэчаіснасці ў свет уяўлення, уздзейнічае на пачуцці чытача, выклікае пажаданы эмацыянальны настрой. Разам з тым пачатковы абзац з'яўляецца важным зыходным элементам кампазіцыйна-тэматычнай структуры мастацкага тэксту: яго мікратэма непасрэдна ці апасродкавана звязана з тэмай ці падтэмай усяго твора або яго часткі. Выконваючы інфармацыйную функцыю, абзац служыць своеасаблівым пралогам, які рыхтуе пэўнае ўспрыняцце далейшага апавядання.

Аналіз твораў Кузьмы Чорнага дазволіў вылучыць у залежнасці ад зместу і функцыі некалькі відаў ініцыяльных абзацаў: абзацы-экспазіцыі, абзацы-апісанні (прыроды), абзацы-характарыстыкі (герояў), абзацы-дзеянні, абзацы-псеўдапрацягі, абзацы-разважанні.

Фінальны абзац падводзіць вынік развіццю падзей, паказвае на завершанасць твора, маркіруе межы тэксту. Акрамя таго, фінальны абзац выконвае і эmfатычную функцыю, бо пісьменнік суб'ектыўна выдзяляе ў абзац канец твора. Спецыфічныя структурна-семантычныя асаблівасці дазваляюць гаварыць пра закрыты і адкрыты тып канцовак мастацкага тэксту. Сярод фінальных абзацаў закрытага тыпу вылучаюцца абзацы-развязкі, абзацы-рэзюме і абзацы-ацэнкі.

Абзацы ў тэксце функцыянуюць самастойна або займаюць верхнюю, сярэдняю ці ніжнюю межы абзацавага комплексу. Змены аднаго абзаца-апісання другім абумоўлены ў творах Кузьмы Чорнага пераклучэннем аўтарскай увагі з аднаго аб'екта апісання на другі, пераходам ад апісання прыроды да апісання чалавека. У асобны абзац часта вылучаецца апісанне ўнутранага стану. Абзацы-апавяданні заўсёды характарызуюцца дынамічнасцю, бо служаць для выражэння часавай, храналагічнай паслядоўнасці дзеянняў або з'яў, адлюстроўваюць сувязь паміж падзеямі. Як правіла, пераход ад аднаго этапа дзеяння да другога Кузьма Чорны маркіруе зменай абзацаў. Часта сегментацыя на абзацы звязана са зрухамі мастацкага часу, з яго замаруджваннем ці паскарэннем. Спыненне мастацкага часу можа быць абумоўлена абзацамі-ўстаўкамі. Плаўнасць развіцця сюжэтнай лініі нярэдка парушаюць абзацы-разважанні, якія прысвечаны развагам і меркаванням аўтара ці ўнутраным маналагам персанажаў.

Сегментацыя на абзацы дазваляе размяжоўваць, а пры неабходнасці і падкрэсліваць сэнсавую значнасць асобных тэкставых адрэзкаў. Найменшай суб'ектыўнасцю характарызуецца сегментацыя на абзацы, заснаваная на тэматычным прынцыпе. Такое члянненне спрыяе ўспрыняццю тэксту: чытач не адчувае супярэчнасці паміж сэнсам тэкставага адрэзка і яго будовай, знешнім афармленнем. Часта выдзяленне ці невыдзяленне тэматычных адзінстваў у абзац залежыць ад індывідуальнага стылю аўтара, а таксама ад яго задумы і тэмы твора. У структуры мастацкага твора асабліва вылучаюцца звышвялікія і малыя абзацы.

Звышвялікія абзацы даюць магчымасць Кузьме Чорнаму дэталёва і глыбока ахарактарызаваць дзейных асоб, падрабязна апісаць падзеі, не зацягваючы развіцця сюжэтнай лініі, перадаць складанасць думкі ці перажывання, вылучыць са структуры твора ўстаўныя апавяданні.

Малыя абзацы дапамагаюць зразумець адметнасць аўтарскай арганізацыі матэрыялу, афармляюць тэму тэкставага адрэзка, рыхтуюць наступнае разгорнутае паведамленне, акцэнтуюць увагу на найбольш важных момантах у развіцці сюжэта, падкрэсліваюць экспрэсіўнасць і эмацыянальнасць выказванняў, звязваюць абзацы ў абзацавым комплексе.

Праведзены аналіз дазваляе зрабіць наступныя вывады:

1. У мастацкім тэксце Кузьмы Чорнага вылучаюцца семантыка-сінтаксічныя (звышфразавыя адзінствы, тэкставыя сегменты) і кампазіцыйна-стылістычныя (абзацы) тэкставыя адзінкі. Выдзяленне семантыка-сінтаксічных адзінак залежыць ад тэматычнай арганізацыі тэксту і маркіруецца разрывам звышфразавых і логіка-сэнсавых сувязяў кампанентаў, зменаў сэнсавых дамінантаў. Сегментацыя на абзацы — камунікатыўны прыём, які ўзмацняе інфармацыйнасць тэматычных адзінстваў і абумоўліваецца жанрам твора, кампазіцыяй, а таксама задачамі, якія ставіць пісьменнік, яго індывідуальна-аўтарскім стылем. Адзінкі рознага падзелу суадносяцца, аднак іх межы супадаюць не заўсёды [2; 8].

2. Структура звышфразовага адзінства вызначаецца праз узаемадзеянне аўтасемантычных і сінсемантычных кампанентаў, якія толькі ў сукупнасці ўтвараюць адносна незалежнае сэнсавое і структурнае адзінства, здольнае выражаць у звязнай мове закончаную думку. Цэласнасць такога адзінства забяспечваюць сродкі звышфразовай сувязі — сігналы сінсеманты: яны паказваюць на залежнасць сказа ад кантэксту і злучаюць яго для ўдакладнення структуры і зместу з іншымі кампанентамі ЗФА. Вызначэнне аўтасеманты/сінсеманты сказаў і аналіз сродкаў іх сувязі з'яўляюцца крытэрыем вылучэння звышфразавых адзінстваў [2].

3. Звышфразавыя адзінствы і свабодныя аўтасемантычныя сказы ў тэкставым сегменце аб'яднаны развіццём адной тэмы ці яе аспектаў. Наяўнасць трох кампазіцыйна-сэнсавых частак (зачыну, апісання і заканчэння) характарызуе будову гэтай семантыка-сінтаксічнай адзінкі. Сэнсавыя дамінанты (суб'ект, прэдыкат, аб'ект, лакальнасць, тэмпаральнасць) сродкамі паўторнай намінацыі ўтвараюць тэматычныя рады, якія змацоўваюць структуру тэкставага сегмента, а іх змена сігналізуе пра пераход ад адной тэмы да другой і служыць сродкам дэлімітацыі. Цэласнасць тэкставага сегмента дасягаецца праз узаемадзеянне разнастайных логіка-семантычных адносін кампанентаў — спалучальных, кантрастыўных, прычынна-выніковых, паясняльных, пералічальных, тэмпаральных, транзітыўных [2].

4. Звязнасць і цэласнасць семантыка-сінтаксічных адзінак тэксту рэалізуюцца з дапамогай сігналаў сінсеманты (займеннікаў, прыслоўяў, злучнікаў, часціц, мадальных слоў, эліпсіса), сродкаў лексічнай кагезіі (слоў аднаго лексіка-семантычнага поля, паўторнай намінацыі), трывальна-часовай суадноснасці дзеясловаў-выказнікаў [3; 4; 5; 8; 9].

5. Сегментацыя на абзацы дазваляе размяжоўваць, а пры неабходнасці і падкрэсліваць сэнсавую значнасць асобных тэкставых адрэзкаў. Найменшай суб'ектыўнасцю характарызуецца сегментацыя на абзацы, заснаваная на тэматычным прынцеце: як правіла, чырвоным радком маркіруюцца пераход да новага этапа дзеяння, пераход ад аднаго прадмета апісання да другога ці ад апісання прыроды да апісання персанажа; у асобны абзац вылучаюцца разважанні аўтара, унутраныя маналогі герояў. Адметнасць аўтарскай арганізацыі тэксту выяўляюць найперш звышвялікія і малыя абзацы. Абзацы і абзацавыя комплексы пісьменніка выконваюць архітэктанічную і кампазіцыйную функцыі, якія рэалізуюцца праз абзацы-апісанні, абзацы-апавяданні, абзацы-разважанні [6; 7; 10].

6. Складанья формы звязнай мовы адыгрываюць істотную ролю ў сэнсава-структурнай арганізацыі мастацкага тэксту, у стварэнні пэўнага рытму твора. Эпічнасць ці, наадварот, экспрэсіўнасць, эмацыйнасць выкладу і структура тэкставых адзінак узаемаабумоўленыя і залежаць ад творчай індывідуальнасці пісьменніка. Пры эпічным, запаволеным выкладзе і засяроджанасці на ўнутраным стане герояў Кузьма Чорны насычае тэкставыя адзінкі сігналамі сінсемантыі (у першую чаргу займеннікамі і злучнікамі), каб падкрэсліць адзінства і паслядоўнасць думкі, сегментуе тэкст на абзацы паводле тэматычнага прынцыпу, аддаючы перавагу сярэднім, вялікім і звышвялікім абзацам. Экспрэсіўнасць і эмацыйнасць дасягаюцца вылучэннем аўтасемантычных і сінсемантычных сказаў у малыя абзацы, што ўласціва творам, якія напісаны пад уплывам імпрэсіянізму [2-10].

РЕПОЗІТОРІЙ БГПУ

СПІС ВЫКАРЫСТАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ

1. Агроскина С. Н. Структура абзаца в художественной прозе на материале романов Э. Хемингуэя “Прощай, оружие”, “И восходит солнце”: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Ленингр. гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена.— Л., 1972.— 26 с.
2. Азарка В. У. Звышфразовае адзінства і тэкставы сегмент у прозе Кузьмы Чорнага // Весці БДПУ імя Максіма Танка.— 1999.— № 4.— С. 50—55.
3. Азарка В. У. Паўтор як сродак арганізацыі тэксту // Роднае слова.— 1999.— № 11.— С. 90—94.
4. Азарка В. У. Тэкстаўтваральная роля каранёвага паўтору ў мастацкім радку Кузьмы Чорнага // Чацвёртыя навуковыя чытанні, прысвечаныя Сцяпану Некрашэвічу: Матэрыялы навуковай канферэнцыі; Рэдкал.: А. А. Станкевіч, І. Ф. Штэйнер. — Гомель: ГДУ імя Ф. Скарыны, 1999. — С. 3—6.
5. Азарка В. У. Займеннікі як сігналы сінсемантыі кампанентаў звышфразовага адзінства ў творах Кузьмы Чорнага // Улюбёны ў роднае слова: Навуковае выданне з нагоды 80-годдзя з дня нараджэння Ф. М. Янкоўскага / Рэд. П. А. Міхайлаў— Мінск: БДПУ імя Максіма Танка, 2000.— С. 84—91.
6. Азарка В. У. Роля прыслоўяў у арганізацыі звышфразавых адзінстваў Кузьмы Чорнага // Улюбёны ў роднае слова: Навуковае выданне з нагоды 80-годдзя з дня нараджэння Ф. М. Янкоўскага / Рэд. П. А. Міхайлаў— Мінск: БДПУ імя Максіма Танка, 2000.— С. 91—96.
7. Азарка В. У. Малы абзац у мастацкім тэксце Кузьмы Чорнага // Беларуская мова і літаратура. — 2000. — № 1. — С. 90—98.
8. Азарка В. У. Абзац у творах Кузьмы Чорнага // Роднае слова. — 2000. — № 5. — С. 26—28.
9. Азарка В. Трывальна-часавая суадноснасць дзеясловаў у тэкставых сегментах у мове твораў Кузьмы Чорнага // TERRA ALBA I. Праблемы беларускага літаратуразнаўства: (Да 85-годдзя з дня нараджэння А. Куляшова): /Рэд. С. І. Даніленка і Я. Я. Іваноў; Рэдкал.: Я. І. Клімуць (адк. рэд.) і інш. — Мінск: “Маладзёжнае навуковае таварыства”, 2000. — С. 247—252.
10. Азарка В. У. Абзац як характарыстыка аўтарскага стылю // Беларускае асветніцтва: вопыт тысячагоддзя: Матэрыялы II Міжнароднага кангрэса. Мінск, 17-19 мая 2000 г.— Мінск: БДПУ імя Максіма Танка, 2001. — Кніга II. — С. 132-137.
11. Акишина А. А. Период как синтактико-стилистическая категория современного русского языка. — Львов: Изд-во ЛГУ, 1958.— 39 с.
12. Акишина А. А. Структура целого текста: В 2-х вып. — М.: Б. и., 1979. Вып. 1. — 89 с.; Вып. 2. — 81 с.
13. Александрова О. И., Сеничкина Е. П. О функциях начального абзаца в структуре художественного текста (на материале рассказов В. М. Шукшина) // Художественная речь: Организация языкового материала: Межвуз. сб. науч. тр. / Куйбышев. гос. пед. ин-т им. В. В. Куйбышева; Редкол.: О. И. Александрова (отв. ред.) и др. — Куйбышев, 1981. — С. 80—92.

14. Алексеева М. Н. Реляции и актуальное членение на уровне сверхфразовых единств // Проблемы сверхфразовых единств. Семантико-синтаксическая структура: Межвуз. сб. науч. тр. / Башкир. гос. ун-т; Редкол.: Г. Н. Аксенова (отв. ред.) и др. — Уфа, 1985. — С. 3—9.
15. Амирова Ж. Г. Стилистические функции различных типов сложного синтаксического целого в контексте А. И. Куприна: Автореф. дис...канд. филолог. наук: 10.02.01 / Казах. гос. ун-т им. С. М. Кирова. — Алма-Ата, 1983. — 25 с.
16. Андрамонова Н. А. К вопросу о союзности частиц // Ученые записки / Казан. гос. пед. ин-т. — Казань, 1976. — Вып. 161. — С. 159—166.
17. Андриевский Г. П. Сложное синтаксическое целое в ранних произведениях М. Горького // Ученые записки / Северо-Осетинский пед. ин-т. — Орджоникидзе, 1963. — Т. 26. — Вып. 1. Гуманитарные науки. — С. 275—282.
18. Арват Н. Н. К методике анализа сложного синтаксического целого // Методика преподавания русского языка и литературы: Республ. научно-метод. сб. / Киев. пед. ин-т им. А. М. Горького; Редкол.: Ф. К. Гужва (отв. ред.) и др. — Киев: Радянська школа, 1985. — Вып. 17. — С. 3—15.
19. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка: (Стилистика декодирования): Учебн. для филолог. спец. высш. учебн. зав.— Л.: Просвещение, 1973. — 303 с.
20. Аспекты общей и частной лингвистической теории текста. / [Н. А. Слюсарева; Н. Н. Трошина; А. И. Новикова и др.; Редкол.: Н. А. Слюсарева (отв. ред.).] — М.: Наука, 1982. — 192 с.
21. Ахумян Н. С. К проблеме изучения художественного текста как особого рода целостной структуры // Вопросы лингвистики и лингвометодики текста в процессе преподавания неродного языка: IV междунар. симпозиум 20 — 21.11.1984. Доклады / Тбилис. гос. ун-т. — Тбилиси, 1988. — С. 204—215.
22. Бабайцева В. В., Инфантова Г. Г., Николина Н. А., Чиркина И. П. Современный русский язык: Теория. Анализ языковых единиц: В 3 ч.: Ч. III: Синтаксис: Учебн. для филолог. спец. высш. учебн. зав. / Под ред. Е. И. Дибровой. 2-е изд., доп. и перераб. — Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. — 608 с.
23. Бакарева А. П. Структура предложения как средство связи предложений в сверхфразовом единстве (на материале современного английского языка): Автореф. дис. ...канд. филолог. наук: 10.02.04 / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — М., 1981. — 22 с.
24. Бархударов Л. С. Структура предложения и структура текста // Лингвостилистические проблемы текста: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — М., 1980. — Вып. 158. — С. 51—57.
25. Баталова Т. М. Некоторые семантические аспекты связности текста // Лексикологические и стилистические проблемы функционирования слова и словосочетания: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — М., 1977. — Вып. 116. — С. 5—27.

26. Баталова Т. М. Соотношение предикативных и релятивных отрезков текста (на материале английской поэзии и прозы): Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — М., 1977. — 24 с.
27. Белинская О. Е. Логико-семантическая организация типов сложного синтаксического целого в современном русском языке (на материале художественной речи): Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.01. — Киев, 1988. — 211 с.
28. Белоусова Д. Ф. Обстоятельства места и времени при повторной номинации в сверхфразовом единстве // Романское и германское языкознание: Межвуз. сб. ст. — Минск, 1985. — Вып. 15. — С. 100—104.
29. Берзон В. Е. Синтаксические сверхфразовые связи в английском языке: Учеб. пособие по теорет. грамматике англ. яз. для студентов фак. иностр. яз / Хабаров. гос. пед. ин-т. — Хабаровск, 1987. — 68 с.
30. Блох М. Я. Проблемы основной единицы текста // Коммуникативные единицы языка: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — 1985. — Вып. 252. — С. 117—128.
31. Болотнова Н. С. Художественный текст в коммуникативном аспекте и комплексный анализ единиц лексического уровня. — Томск: Изд-во ТГУ, 1992. — 312 с.
32. Бондаренко Г. В. К изучению текста как иерархической структуры суперсинтаксических единиц // Научно-техническая информация. — Сер. 2. — 1975. — № 8. — С. 19 — 24.
33. Бондаренко Г. В. Распределение повторов в связном тексте как основа для обнаружения суперсинтаксических единиц. — Научно-техническая информация. — Сер. 2. — 1975. — № 12. — С. 20 — 31.
34. Бондарко В. А. Вид и время русского глагола (значение и употребление). — М.: Просвещение, 1971. — 239 с.
35. Борботько В. Г. Некоторые проблемы выявления структурных характеристик текста // Вопросы грамматического строя языка: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — 1976. — Вып. 100. — С. 55—67.
36. Борботько В. Г. Элементы теории дискурса. — Грозный: Чечено-Ингушский гос. ун-т им. Л. Н. Толстого, 1981. — 114 с.
37. Брагина А. А. Синонимы в литературном языке. — М.: Наука, 1986. — 127 с.
38. Булаховский Л. А. Курс русского литературного языка. Т. 1—2. — Киев: Радянська школа, 1952—1953. — 447 с, 436 с.
39. Бурак Л. І. Далучэнне ў сучаснай беларускай мове. — Мінск: Выд-ва БДУ імя У. І. Леніна, 1975. — 256 с.
40. Бурак Л. І. Аб структуры складанага сінтаксічнага цэлага // *Slavia Orientalis*. — 1978. — № 3. — С. 449—453.
41. Бурак Л. І. Складанае сінтаксічнае цэлае ў паэме Якуба Коласа “Новая зямля” // *Веснік БДУ імя У. І. Леніна*. Сер. 4. — Мінск, 1981. — № 2. — С. 30—34.
42. Бурак Л. І. Звышсказавае адзінства і яго інтанацыйныя асаблівасці // *Беларуская мова: Межвед. зб.* — 1988. — Вып. 16. — С. 90—98.

43. Бурак Л. І. Часціцы як адзін са сродкаў сінтаксічнай сувязі // *Веснік БДУ. Сер. 4.* — Мінск, 1989. — № 1. — С. 19—22.
44. Бурак Л. В. Складанае сінтаксічнае цэлае // *Беларуская мова: Энцыкл. / Беларус. Энцыкл.; Пад рэд. А. Я. Міхневіча; Б. І. Сачанка (гал. рэд.) і інш.* — Мінск: БелЭН, 1994. — С. 498—499.
45. Бурмистрова Н. С. Семантическая сегментация текстовой структуры художественных прозаических текстов: Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04. — Одесса, 1988. — 185 с.
46. Бутко В. Г. К вопросу о делимитации тематических отрезков текста (на материале немецкого языка) // *Лингвистические проблемы текста и его компонентов в германских языках: Межвуз. сб. науч. тр. / Пятигорск. гос. пед. ин-т иностр. яз.; Редкол.: Л. Г. Фридман (отв. ред.) и др.* — Пятигорск: ПГПИИЯ, 1983. — С. 170—179.
47. Бухбиндер В. А., Розанов Е. Д. О целостности и структуре текста. — *Вопросы языкознания.* — 1975. — № 6. — С. 73—86.
48. Бялоус Н. И. Особенности лингвистической организации конца художественного произведения (на материале коротких рассказов английских и американских писателей XX века): Дис. ... филолог. наук: 10.02.04. — Иркутск, 1985. — 156 с.
49. Варшавская А. И. Смысловые отношения в структуре языка (на материале современного английского языка). — Л.: Изд-во ЛГУ, 1984. — 135 с.
50. Вейхман Г. А. Уровень текста // *Научные доклады высшей школы. Филологические науки.* — М., 1988. — № 2. — С. 65—69.
51. Вейхман Г. А. Текст и его синтаксические конститутенты // *Научные доклады высшей школы. Филологические науки.* — М., 1989. — № 4. — С. 80—82.
52. Виноградов В. В. Русский язык (Грамматическое учение о слове): Учеб. пособие для вузов / Отв. ред. Г. А. Золотова. — 3-е изд., испр. — М.: Высш. шк., 1986. — 640 с.
53. Воробьева О. П. Структурно-семантические особенности абзацных комплексов в современном английском языке: (К проблеме текстоформирующих элементов): Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Киев. гос. пед. ин-т иностр. яз. — Киев, 1978. — 25 с.
54. Гаваева Н. Н. Особенности микротекста как текстовой единицы // *Взаимоотношение единиц разных уровней языковой структуры (на материале романо-германских языков): Межвуз. сб. науч. тр. / Мордов. гос. ун-т им. Н. П. Огарева; Редкол.: Ю. П. Зотов (отв. ред.) и др.* — Саранск: МГУ, 1985. — С. 12—16.
55. Гаваева Н. Н. Особенности и свойства связи, формирующей микротекст // *Семантика слова и смысл текста: Межвуз. сб. науч. тр. / Мордов. гос. ун-т им. Н. П. Огарева; Редкол.: И. Б. Хлебникова (отв. ред.) и др.* — Саранск, 1986. — С. 28—31.
56. Гак В. Г. Теоретическая грамматика французского языка. Синтаксис: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: Высш. шк., 1986. — 220 с.

57. Гальперин И. Р. Грамматические категории текста (опыт обобщения) // Известия АН СССР. Сер. лит. и языка.— 1977. — Т. 36.— № 6.— С. 522—532.
58. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. — М.: Наука, 1981. — 139 с.
59. Гарэцкі М. Выбраныя творы: У 2 т. / Рэдкал.: Д. Я. Бугаёў і інш. Уступ. артыкул і камент. Д. Бугаёва — Мінск: Маст. літ., 1973. — Т. 1: Апавяданні і драматычныя абразкі. — 510 с.; Т. 2: Аповесці, дакументальна-мастацкія запіскі, раман.— 478 с.
60. Герасименко А. И. О семантико-синтаксических единицах текста // Системные связи и реализация лингвистических единиц в английских текстах: Межвуз. сб. науч. тр. / Куйбышев. гос. пед. ин-т им. В. В. Куйбышева; Редкол.: Е. Н. Турапина (отв. ред.) и др.— Куйбышев, 1980. — С. 102—112.
61. Гиндин С. И. Советская лингвистика текста. Некоторые проблемы и результаты (1948 — 1975) // Известия АН СССР. Серия литературы и языка. — Т. 36. — № 4. — 1977. — С. 348—361.
62. Глазырина С. А. Стилистические и текстообразующие функции повтора словообразовательных единиц: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Узбек. гос. ун-т мир. языков. — Ташкент, 1993. — 23 с.
63. Голушкова Е. А. Роль абзаца в структуре повествования Л.Давыдова (На материале рассказа “Мамино слово”) // Стилистика текста в коммуникативном аспекте: Сб. ст. / Перм. гос. ун-т им. А. М. Горького; Редкол.: М. Н. Кожина (отв. ред.) и др. — Пермь, 1987. — С. 153—163.
64. Гулыга Е. В. Автосемантия и синсемантия как признаки смысловой структуры слова // Научные доклады высшей школы. Филологические науки. — 1967. — № 2. — С. 62—73.
65. Данилова Н. К. Структурно-семантические характеристики абсолютных зачинов в жанре короткого рассказа: Автореф. дис. ...канд. филолог. наук: 10.02.04 / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза.— М., 1981.— 20 с.
66. Денисова О. К. Роль конечного абзаца в структурно-смысловой организации текста // Структурно-семантическая организация и интерпретация художественного текста: Межвуз. сб. науч. тр. / Вологод. гос. пед. ин-т: Редкол.: Р. А. Киселева (отв. ред.) и др. — Вологда, 1986. — С. 19—28.
67. Дзянісаў У. Эпітэты ў ранніх апавяданнях Кузьмы Чорнага // Беларуская мова і літаратура ў школе.— 1990.— № 4.— С. 30–34.
68. Донская Е. Л. Абзац как стилистико-композиционная единица и некоторые лексические средства связи между абзацами // Вопросы грамматики и лексикологии германских и романских языков: Сб. науч. тр. / Иркутск. гос. пед. ин-т.— Иркутск, 1974.— С. 195—205.
69. Дубовик О. К. Некоторые структурно-семантические и стилистические особенности английских научно-технических текстов: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Ин-т языкозн. АН СССР.— М., 1978.— 22 с.

70. Дымарская-Бабалян И. Н. О единстве временного плана в сложном синтаксическом целом // Вестник Ереванского университета. Сер. Общественные науки.— Ереван, 1983.— № 1.— С. 200—208.
71. Дымарская-Бабалян И. Н. Сложное синтаксическое целое как единица сверхфразового уровня. — Ереван: Изд-во Ереванского ун-та, 1984. — 54 с.
72. Дымарская-Бабалян И. Н. О связности текста: Семантический и грамматический аспект. — Ереван: Изд-во Ереванского ун-та, 1988. — 157 с.
73. Дымарский М. Я. Сложное синтаксическое целое в функциональном аспекте (на материале конструкций с локально-темпоральным детерминантом в инициальной позиции): Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.01. — Л., 1989. — 301 с.
74. Дымарский М. Я. О лингвистическом статусе сложного синтаксического целого // Текстовый аспект в изучении синтаксических единиц: Межвуз. сб. науч. тр. / Ленингр. гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена. — Л., 1990. — С. 70—86.
75. Ефимов А. И. Стилистика художественной речи. — М.: МГУ, 1961.— 520 с.
76. Жураўская Л. В. Пра займенна-суадносную сувязь // Лінгвістычны аналіз тэкстаў: Зб. арт. / Мінск. дзярж. пед. ін-т ім. А.М. Горкага; Рэдкал.: Ф. М. Янкоўскі (адказ. рэд.) і інш.— Мінск: МПІ, 1978. — С. 66—75.
77. Жураўская Л. В. Пра эліпсіс сказаў у структуры звышфразавых адзінстваў // Лінгвістычны аналіз тэкстаў: Зб. арт. / Мінск. дзярж. пед. ін-т ім. М. Горкага; Рэдкал.: Ф. М. Янкоўскі (адказ. рэд.) і інш.— Мінск: МПІ, 1978. — С. 48—55.
78. Журавская Л. В. Синтаксис белорусских народных сказок и рассказов (анализ текстов на уровне сверхфразового единства): Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.02 / Минск, гос. пед. ин-т им. М. Горького.— Минск, 1979.— 22 с.
79. Жураўская Л. В. Асаблівасці будовы аповесці Янкі Брыля “Ніжнія Байдуны” // Святло сакавіцкага слова: да 60-х угодкаў Г. М. Малажай: Навук. выданне / Брэсцкі дзярж. ун-т.— Брэст, 1998. — С. 177—186.
80. Зарубина Н. Д. Текст: лингвистический и методологический аспекты. — М.: Русский язык, 1981. — 113с.
81. Зарэцкі М. Збор твораў: У 4 т. / АН БССР, Ін-т літ. імя Я. Купалы; Рэдкал.: С. А. Андраюк і інш.— Мінск: Маст. літ., 1989—1991.— Т. 1: Апавяданні.— 1989. — 525 с.; Т. 3: Вязьмо: раман; Сымон Карызна: драматычная аповесць.— 1991.— 373 с.
82. Звегинцев В. А. Предложение и его отношение к языку и речи, М.: Изд-во Моск. ун-та, 1976.— 307 с.
83. Золотова Г. А. Структура сложного синтаксического целого в Карамзинской повести // Труды Института языкознания АН СССР.— М., 1954.— Т. 3.— С 88—119.
84. Золотова Г. А. Роль ремы в организации и типологии текста // Синтаксис текста: Сб. ст. / АН СССР. Ин-т рус. яз.; Отв. ред. Г.А.Золотова. — М.: Наука, 1979. — С. 113—133.
85. Иванчикова Е. А. Синтаксис художественной прозы Достоевского. — М.: Наука, 1979. — 287 с.
86. Ивлева Г. Г. О синонимических отношениях многозначных слов // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 9. Филология.— 1971.— № 2.— С. 35—47.

87. Ильенко С. Г. Синтаксические единицы в тексте: Учеб. пособие к спецкурсу / Ленингр. гос. пед. ин-т. — Л.: ЛГПИ, 1989. — 82 с.
88. Ильин Ю. Б. Вопросы семантико-синтаксических связей внутри абзаца // Вопросы синтаксической семантики: Сб. науч. тр. / Моск. обл. пед. ин-т им. Н. К. Крупской. Редкол.: Т. К. Зенкова (отв. ред.) и др. — М.: Б.и., 1979. — С. 38—47.
89. Калюга Л. Творы: Раман, аповесці, апавяданні, лісты / Уклад., прадм. Я. Р. Лецкі; Камент. Н. В. Гаўрош, Т. М. Трыпуцінай. — Мінск: Маст. літ., 1992. — 607 с.
90. Каминскене Л. Членение текста на сверхфразовые единства в словесно-художественном творчестве: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Моск. гос. ун-т. — М., 1977. — 19 с.
91. Кестен С. А. Структура абзаца и его роль в архитектонике и композиции художественного текста // Иностранные языки в вузах Узбекистана: Науч. тр. / Ташкент. гос. пед. ин-т им. Низами. — Ташкент, 1975. — Вып. 8. — С. 256—264.
92. Кирпичникова Н. В. О способах объединения предложений в связной речи // Русский язык в школе. — 1960. — № 5. — С. 34—38.
93. Клепицкая Н. А. Из наблюдений над сверхфразовыми единствами в “Записках охотника” И. С. Тургенева // Вопросы грамматики русского языка и диалектологии: Зональный сборник / Хабаровск. гос. пед. ин-т; Редкол.: Ф. Н. Иванова (отв. ред.) и др. — Хабаровск, 1973. — С. 75—93.
94. Колас Я. Збор твораў: У 14 т. /Рэдкал.: В. Барысенка і інш. — Мінск: Маст. літ., 1972—1978. — Т. 4: Апавяданні 1906—1917 гг. — 1973. — 342 с.; Т. 5: Апавяданні паслякастрычніцкага перыяду і “Казкі жыцця”. — 1973. — 631 с.; Т. 9: Трылогія “На ростанях”. — 1975. — 791 с.
95. Колесникова Н. Н. Период как структурная единица текста // Межуровневая организация текста в естественном языке: Межвуз. сб. науч. тр. / Челябинск. гос. пед. ин-т; Редкол.: А. Г. Турбин (отв. ред.) и др. — Челябинск, 1987. — С. 57—62.
96. Колшанский Г. В. Прагматика языка // Лингвистика и методика в высшей школе: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — М., 1980. — Вып. 151. — С. 3—8.
97. Кондаков Н. И. Логический словарь-справочник. — М.: Наука, 1975. — 720 с.
98. Котляр Т. Т. О критериях определения границ сложного синтаксического целого // Исследования по языку: Сб. ст. / Саратов. гос. пед. ин-т; Редкол.: В. Е. Салькова (отв. ред.) и др. — Саратов, 1973. — С. 51—60.
99. Круч А. Г. Малый абзац как композиционно-стилистическая единица текста: (на материале стиля “короткой строки” и “новой прозы” В. П. Катаева): Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.01. — Санкт-Петербург, 1991. — 181 с.
100. Кручинина И. Н. Структура и функции сочинительной связи в русском языке. — М.: Наука, 1988. — 212 с.
101. Кубрякова Е. С. Типы языковых значений: Стилистика производного слова. — М.: Наука, 1981. — 200 с.

102. Кузнецова Э. М. К вопросу о соотношении смысла и значения в сверхфразовом единстве // Лингвистика текста: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — М., 1980. — Вып. 141. — С. 49—61.
103. Кухаренко В. А. Интерпретация текста: Учеб. пособие для студентов пед ин-тов по спец. “Иностр. яз.”— 2-е изд., перераб.— М.: Просвещение, 1988.— 192 с.
104. Левитов Ю. Л. К вопросу о грамматико-стилистических особенностях экспозиции художественного произведения // Вопросы грамматики и стилистики немецкого языка: Сб. науч. тр. / Калинин. гос. ун-т им. М. И. Калинина; Редкол.: В. В. Климов (отв. ред.) и др.— Калинин, 1972.— С. 94—108.
105. Левковская Н. А. Проблема континуума в тексте художественной прозы (на материале русского рассказа) // Вопросы лингвистической стилистики: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза.— М., 1978.— Вып. 135.— С. 91-112.
106. Левковская Н. А. В чем различие между сверхфразовым единством и абзацем? // Научные доклады высшей школы. Филологические науки. — М., 1980. — № 1. — С. 75—78.
107. Леонтьев А. А. Признаки связности и цельности текста // Лингвистика текста: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза.— М., 1976. — Вып. 103. — С. 60—71.
108. Лёзова Н. А. Основные лексико-грамматические средства выражения межфразовой связи у Анны Зегерс // Ученые записки / Хабаровск. гос. пед. ин-т. Сер. Иностранные языки.— Хабаровск, 1970.— Т. 27.— С. 134—157.
109. Лёзова Н. А. Средства структурного цементирования элементов абзаца (На материале современной немецкой прозы): Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Ленингр. гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена.— Л., 1970.— 16 с.
110. Лосева Л. М. Как строится текст: Пособие для учителей. / Под ред. Г. Я. Солганика. —М.: Просвещение, 1980. — 96 с.
111. Лукьянова Н. В. Роль семантического повтора в реализации грамматических категорий текста // Синтаксис германских языков: Сб. науч. ст. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза.— М., 1982.— Вып. 188.— С. 79—89.
112. Лунева В. П. Синтаксис связной речи (сложное синтаксическое целое): Учеб. пособие по спецкурсу / Перм. гос. пед. ин-т. — Пермь: ПГПИ, 1982. — 88 с.
113. Малажай Г. М. Сучасная беларуская мова: Слова. Перыфраз. Фразеалагізм: Вучэб. дапам. — Мінск: Выш. шк., 1992. — 238 с.
114. Мамаева Н. Л. Абзац в функционально-стилистическом аспекте: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза.— М., 1981.— 27 с.
115. Марголин И. Г. Об уровнях абзаца и текста в системе языка // Романское и германское языкознание: Респ. межвед. сб. ст.— Минск, 1980.— Вып. 10.— С. 19—23.
116. Маров В. Н. Теория абзаца в советской лингвистике // Русский язык в школе. — 1973. — № 1.— С. 106—110.
117. Маслов Б. А. К вопросу о сегментации связного текста на “сверхфразовые единства” // Труды по русской и славянской филологии / Ученые записки / Тарт. ун-та. — Тарту, 1975. — Вып. 347. — С. 94—116.

118. Маслов Б. А. Проблемы лингвистического анализа связного текста (надфразовый уровень): Учеб. пособие к спецкурсу. — Таллинн, 1975. — 104 с.
119. Мебуке Т. Ш. Структура абзаца в жанрах эпической прозы (на материале английского языка): Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Тбилис. гос. ун-т. — Тбилиси, 1986. — 24 с.
120. Мельнікава А. М. Ідэйна-мастацкія і жанрава-стыльёвыя асаблівасці твораў Кузьмы Чорнага 20-х гадоў: Дыс. ... канд. філалаг. навук: 10.01.01. — Мінск, 1996. — 116 с.
121. Мильчин А. Э. Методика редактирования текста. — М.: Книга, 1980. — 320 с.
122. Мистрик Й. Математико-статистические методы в стилистике // Вопросы языкознания. — 1967. — № 3. — С. 42—52.
123. Москальская О. И. Текст как лингвистическое понятие // Иностранные языки в школе. — 1978. — № 3. — С. 9—17.
124. Москальская О. И. Грамматика текста. — М.: Высш. шк., 1981. — 183 с.
125. Мурзин Л. Н., Штерн А. С. Текст и его восприятие. — Свердловск: Изд-во Уральского университета, 1991. — 172 с.
126. Недбаева Г. И. К вопросу о средствах выражения связи между абзацами // Структура предложения и абзац: Сб. ст.; Редкол.: Г. В. Валимова (отв. ред.) и др. — Ростов-на-Дону, 1974. — С. 122 — 128.
127. Николаева В. П. Абзац, его строение, содержание и композиционно-стилистика роль в рассказах А. П. Чехова: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.01 / Моск. гос. пед. ин-т им. В. И. Ленина. — М., 1965. — 21 с.
128. Николаева Т. М. Лингвистика текста. Современное состояние и перспективы // Новое в зарубежной лингвистике. — М.: Прогресс, 1978. — Вып. 8: Лингвистика текста. — С. 5—39.
129. Николаева Т. М. Функция частиц в высказываниях на материале славянских языков. — М.: Наука, 1985. — 169 с.
130. Новиков Л. А. Синонимические функции слов (Семантическая синонимия) // Русский язык в школе. — 1968. — № 1. — С. 11—23.
131. Носенко И. А. Начала статистики для лингвистов. — М.: Высш. шк., 1981. — 156 с.
132. Облакулова С. Сложное синтаксическое целое в теории синтаксиса // Вопросы синтаксиса романских и германских языков: Сб. науч. тр. / Самарканд. гос. ун-т им. Алишера Навои; Редкол.: М. М. Нушаров (отв. ред.) и др. — Самарканд, 1983. — С. 16—22.
133. Облакулова С. Сложное синтаксическое целое с присоединительными связями: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.02 / Таджик. гос. ун-т им. В. И. Ленина. — Душанбе, 1986. — 15 с.
134. Овсянников В. В. Синтактико-стилистикальные особенности новелл С. Цвейга: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Одес. гос. ун-т им. И. И. Мечникова. — Одесса, 1982. — 21 с.

135. Овсянникова Н. М. К вопросу о конструировании единиц художественного текста (сверхабзацных единств) // Вестник Московского ун-та. Сер 9. Филология. — М., 1982. — № 3. — С. 70—73.

136. Огнева Н. В. Неполные предложения как элемент структуры межабзацных связей // Textoобразующие потенции языковых единиц и категории: Межвуз. сб. науч. тр. / Барнаул. гос. пед. ин-т; Редкол.: Э. Е. Курлянд (отв. ред.) и др. — Барнаул: БГПИ, 1990. — С. 98—108.

137. Ольхова Н. А. Абзац как тематическое и структурное единство в немецких эстетико-философских текстах XVIII столетия (Лессинг, Гердер): Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04.— М., 1991.— 198 с.

138. Орлова Л. В. Структура сверхфразового единства в научных текстах / АН УССР. Ин-т языкознания им. А. А. Потебни. — Киев: Наук. думка, 1988. — 152 с.

139. Откупщикова М. И. Синтаксис связного текста: Учеб. пособие / Ленингр. гос. ун-т им. А. А. Жданова. — Л., 1982. — 103 с.

140. Павловская В. Н. О лингвистических принципах анализа организации текста // Теория и методы исследования текста и предложения: Межвуз. сб. науч. тр. / Ленингр. гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена.— Л., 1981. — С. 110—119.

141. Падучева Е. В. О структуре абзаца // Ученые записки / Тарт. ун-т. — Тарту, 1965. — Вып. 181. — № 2. — С. 284—292.

142. Перельгут Н. М. О некоторых тенденциях развития средств логико-семантических связей // Грамматика германских языков: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — М., 1982. — Вып. 192.— С. 137—156.

143. Петрова Н. В. Вводный абзац как начало художественного текста: (На материале коротких рассказов английских и американских писателей начала — середины XX века) // Проблемы лингвистического анализа текста: Сб. ст. / Головной Иркут. гос. пед. ин-т; Редкол.: О. К. Денисова, Ю. М. Малинович (отв. ред.) и др. — Иркутск, 1982.— С. 60—66.

144. Петрова Н.В. Некоторые особенности репрезентации действующих лиц в начальном абзаце художественного текста // Проблемы лингвистического анализа текста: Сб. ст. / Головной Иркут. гос. пед. ин-т; Редкол.: О. К. Денисова, Ю. М. Малинович (отв. ред.) и др. — Иркутск, 1982.— С. 105—110.

145. Петрова О. Л. Коммуникативно-динамическое членение абзаца в художественной прозе: Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04.— М., 1988.— 191 с.

146. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении. — 7-е изд. — М.: Учпедгиз, 1956. — 514 с.

147. Печенкина Т. Г. Структурная организация компонентов сложного синтаксического целого в произведениях А. П. Чехова // Способы и средства связи языковых единиц в тексте: Сб. науч. тр. / Курск. гос. пед. ин-т; Редкол.: Э. П. Боярченко (отв. ред.) и др. — Курск: КГПИ, 1986. — С. 53—62.

148. Покусаенко В. К. К вопросу о функции абзаца // Структура предложения и абзац: Сб. ст.; Редкол.: Г. В. Валимова (отв. ред.) и др. — Рост. н/Д., 1974. — С. 112—121.

149. Пospelов Н. С. Проблема сложного синтаксического целого в современном русском языке // Ученые записки МГУ.— М., 1948.— Вып. 137. Кн. 2.— С. 31—41.
150. Пospelов Н. С. Прямое и относительное употребление форм настоящего и будущего времени глагола в современном русском языке // Исследования по грамматике русского литературного языка: Сб. ст. / Под ред. Н. С. Пospelова, Н. Ю. Шведовой.— М.: Изд-во АН СССР, 1955.— С. 204—246.
151. Прияткина А. Ф. Союз и его функциональные аналоги // Синтаксические связи в русском языке: Межвуз. темат. сб. / Дальневосточный гос. ун-т; Редкол.: А. Ф. Прияткина (отв. ред.) и др. — Владивосток: ДВГУ, 1978. — С. 45—56.
152. Проблемы сверхфразовых единств: Семантико-синтаксическая структура: Межвуз. темат. сб. / Башкирский гос. ун-т им. 40-летия Октября; Редкол.: Г. Н. Аксенова (отв. ред.) и др. — Уфа, 1985. — 152 с.
153. Проблемы сверхфразовых единств: Содержание понятия: Межвуз. темат. сб. / Башкирский гос. ун-т им. 40-летия Октября; Редкол.: Г. Н. Аксенова (отв. ред.) и др. — Уфа, 1982. — 115 с.
154. Реферовская Е. А. Семантико-синтаксические границы сверхфразового единства // Семантико-синтаксическая организация словосочетания и предложения в современном французском языке: Межвуз. сб. науч. тр. / Горьк. гос. пед. ин-т им. М. Горького; Редкол.: В. Е. Щетинкин (отв. ред.) и др. — Горький, 1982. — С. 87—94.
155. Ризель Э. Г. О так называемой архитектурной функции языково-стилистических средств // Ученые записки / 1-й Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз.— М., 1956.— Т. 10.— С. 151—164.
156. Рогожникова Р. П. Сложное синтаксическое целое, его структура и типы // Русский язык в национальной школе. — 1973. — № 1. — С. 53—57.
157. Романенко Л. Д. О взаимосвязи формальной и смысловой структуры текста // Структурно-семантическое описание синтаксиса немецкого языка: Межвуз. сб. науч. тр. / Моск. обл. пед. ин-т им. Н. К. Крупской. — М. 1982. — С. 122—138.
158. Русякова З. В. Корневой повтор в синтаксических конструкциях современного английского языка: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Моск. гос. пед. ин-т им. В. И. Ленина. — М., 1982. — 16 с.
159. Русская грамматика / АН СССР. Ин-т рус. яз.— М.: Наука, 1980.— Т. 2. Синтаксис / Е. А. Брызгунова, К. В. Габучан, В. А. Ицкович и др. /— 709 с.
160. Русский язык: Энциклопедия / Гл. ред. Ф. П. Филин. — М.: Советская энциклопедия, 1979. — 432 с.
161. Свотина М. Г. Абзац в публицистическом стиле: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.01 / Саратов. гос. ун-т им. Н. Г. Чернышевского. — Саратов, 1973. — 18 с.
162. Серкова Н. И. К вопросу о внутреннем строении синтаксических единств // Вестник Московского университета. — Сер. 10. — 1967. — № 4. — С. 29—36.
163. Серкова Н. И. Сверхфразовое единство как семантико-синтаксическая проблема // Ученые записки / Хабаровский пед. ин-т. — Хабаровск, 1969. — Т. 19.— С. 197—213.

164. Серкова Н. И. Структура сверхфразового единства с точки зрения общей и частной перспективы высказывания // Вопросы германской филологии: Сб. науч. ст. / Хабар. гос. пед. ин-т; Редкол.: Н. И. Серкова (отв. ред.) и др.— Хабаровск, 1973. — С. 97—113.
165. Серкова Н. И. Предпосылки членения текста на сверхфразовом уровне // Вопросы языкознания. — М., 1978. — № 3. — С. 75—82.
166. Серкова Н. И. Абзац в художественной литературе: Учеб. пособие / Хабаровский гос. пед. ин-т. — Хабаровск, 1985. — 74 с.
167. Серкова Н. И. Сверхфразовое членение текста: (Теория и метод) // Иностранный язык в школе. — М., 1987. — № 3. — С. 3—8.
168. Сильман Т. И. Проблемы синтаксической стилистики на материале немецкой прозы // Ученые записки ЛГПИ им. А. И. Герцена.— Л., 1967. — Т. 315.— 152 с.
169. Сильман Т. И. Структура абзаца и принципы его развертывания в художественном тексте // Теоретические проблемы синтаксиса современных индоевропейских языков: [Материалы конф., 20-23 апр. 1971 г; Редкол.: В. Г. Адмони (отв. ред.) и др.]. — Л.: Наука. Ленинградское отделение, 1975. — С. 208—216.
170. Синтаксис и стилистика: Сб. ст. / АН СССР. Ин-т рус. яз. — М.: Наука, 1976. — 320 с.
171. Синтаксис текста: Сб. ст. / АН СССР. Ин-т рус. яз.; Отв. ред. Г.А.Золотова. — М.: Наука, 1979. — 368 с.
172. Сінькова Л. Д. Беларуская проза XX стагоддзя: дынаміка жанравых структур: Дыс. ... д-ра філалаг. навук: 10.01.01. — Мінск, 1996.— 201 с.
173. Сковородников А. П. О критерии эллиптичности в русском синтаксисе // Вопросы языкознания. — 1973. — № 3.— С. 114—123.
174. Солганик Г. Я. Синтаксическая стилистика: (Сложное синтаксическое целое): Учеб пособие для студентов вузов по спец. “Рус. яз. и лит.”. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: Высш. шк., 1991. — 182 с.
175. Сосаре М. В. К вопросу о выделении текстовых единиц // Лингвистика и методика в высшей школе: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза. — М., 1983. — Вып. 205. — С. 22—29.
176. Соткис Ю. А. К вопросу о ритмико-интонационной структуре сверхфразового единства // Научные доклады высшей школы. Филологические науки.— 1972.— № 4.— С. 67—73.
177. Стародумова Е. А. Характер синтаксичности частиц // Функциональный анализ единиц морфолого-синтаксического уровня: Сб. науч. тр. / Иркутск. гос. ун-т им. А. А. Жданова; Редкол.: М. И. Черемисина (отв. ред.) и др. — Иркутск: ИГУ, 1980. — С. 41—55.
178. Суренский В. В. Логико-синтаксические отношения между смежными предложениями связного текста и их выражение в устной речи // Русский язык в школе. — М., 1949. — № 2. — С. 12—19.

179. Сцяцко П. У., Гуліцкі М. Ф., Антанюк Л. А. Слоўнік лінгвістычных тэрмінаў — Мінск: Выш. шк., 1990. — 222 с.
180. Талмацкая Л. М. Членение прозаического текста на абзацы и стихотворного текста на строфы как синтактико-стилистическая проблема: (На материале английского языка): Дис.... канд. филолог. наук: 10.02.04.— М., 1990.— 210 с.
181. Таюпова О. И. Закономерности организации сверхфразового единства в научном тексте (на материале научных журнальных статей и монографий): Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04.— М., 1988.— 174 с.
182. Теньер Л. Основы структурного синтаксиса / Пер. с фр. И. М. Богуславского и др. Общ. ред. В. Г. Гака. — М.: Прогресс, 1988. — 653 с.
183. Терехин А. В. Функционирование абзаца в тексте (на материале немецкого языка): Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04.— М., 1991.— 198 с.
184. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: У 5 т. / Пад рэд. К. К. Крапівы.— Мінск: БелЭн, 1977—1984.
185. Томсон Г. В. Синсемантия и варианты ее проявления в коммуникативном аспекте // Вопросы синтаксиса и стилистики текста в современном немецком языке: Межвуз. сб. науч. ст. / Пятигорск. гос. пед. ин-т иностр. яз.; Редкол.: Л. Г. Фридман (отв. ред.) и др. — Пятигорск, 1986. — С. 23—29.
186. Тураева З. Я. Лингвистика текста (Текст: структура и семантика). — М.: Просвещение, — 1986. — 126 с.
187. Турмачева Н. А. О типах формальных и логических связей в сверхфразовом единстве: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. Им. М. Тореца. — М., 1973. — 23 с.
188. Турчин И. Л. Композиционно-стилистические и архитектурные свойства абзаца: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Калинин. гос. ун-т.— Калинин, 1974.— 18 с.
189. Фадеева Г. М. Лингвистическая характеристика жанра политической публицистической речи: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04 / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореца. — М., 1977.— 20 с.
190. Федосюк М. Ю. О функциональном подходе к изучению видов связности текста // Проблемы современной и исторической лексикологии: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т им. В. И. Ленина; Редкол.: А. Н. Стеценко (отв. ред.) и др.— М.: МГПИ, 1979. — С. 142—153.
191. Фигуровский И. А. Синтаксис целого текста и ученические письменные работы. — М.: Учпедгиз, 1961. — 171 с.
192. Фоменко Е. Г. Типы предметно-содержательной связи между самостоятельными предложениями // Проблемы функциональной грамматики английского языка: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореца. — М., 1985. — Вып. 246. — С. 185—196.
193. Фридман Л. Г. Грамматические проблемы лингвистики текста / Отв. ред. П. В. Чесноков.— Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовского ун-та, 1984. — 136 с.

194. Фридрих С. А. Стилистические средства интеграции сверхфразового единства и текста // Проблемы сверхфразовых единств. Семантико-синтаксическая структура: Межвуз. науч. сб. / Башкир. гос. ун-т; Редкол.: Г. Н. Аксенова (отв. ред.) и др. — Уфа, 1985. — С. 17—24.
195. Харчанка А. М. Дзеяслоўная сінаніміка ў творах Кузьмы Чорнага: Дыс. ... канд. філалаг. Навук: 10.02.01.— Мінск, 1999. — 109 с.
196. Храмушина Л. М. Абзац-предложение в композиционной структуре текста: Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04.— М., 1990.— 202 с.
197. Цікоцкі М. Я. Стылістыка беларускай мовы: Вучэб. дапам. для фак. журналістыкі. — 2-е выд., перапрац. і дап. — Мінск: Універсітэцкае, 1995.— 294 с.
198. Чайковский Р. Р. Синтаксис и стиль: Учеб. пособие / Хабаровск. пед. ин-т. — Хабаровск, 1980.—70 с.
199. Чернухина И. Я. К вопросу о единицах текста (на материале научных и публицистических русских текстов) // Лингвистика текста: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Горького. — М., 1976. — Вып.103. — С. 242—253.
200. Чорны К. Збор твораў: У 8 т. /АН БССР. Ін-т літ. Імя Янкі Купалы; Рэдкал.В.В.Барысенка і інш. — Мінск: Маст. літ., 1972—1974.— Т.1: Апавяданні 1923-1927 гг. — 1972.— 542 с.; Т.2: Апавяданні 1928-1944 гг.— 1972.— 479 с.; Т.3: Сястра; Зямля: Раманы.— 1973.— 534 с.№ушмар; Вясна: Аповесці; Бацькаўшчына; Ідзі, індзі: Раманы.— 1973.— 485 с.; Т.5: Трэцяе пакаленне: Раман; Люба Лук'янская; Насечка: Аповесці.— 1974.— 444 с.; Т.6: Пошукі будучыні; Млечны Шлях; Вялікі дзень: Раманы Скіп'еўскі лес: аповесць.— 1974.— 512 с.
201. Чикина Л. К. Лингвистика текста: Учеб. пособие / Мордов. гос. ун-т. — Саранск: МГУ, 1986. — 84 с.
202. Чиркова Н. В. К проблеме разграничения понятия “сверхфразовое единство” и “абзац” // Методика обучения иностранным языкам: Респ. межвед. сб. / Мин. гос. пед. ин-т иностр. яз.— Минск: Выш. шк., 1975.— Вып. 5.— С. 53—59.
203. Шандар Е. И. Textoобразующая роль абзаца в индивидуально-авторских стилях английской художественной прозы: Дис. ... канд. филолог. наук: 10.02.04.— Минск, 1989.— 209 с.
204. Шевякова В. Е. Сверхфразовое единство // Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В. Н. Ярцева.— 2-е изд. — М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. — С. 435.
205. Шпетный К. И. К вопросу о единицах текста // Вопросы лингвистической стилистики: Сб. науч. тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Горького. — М., 1978. — Вып. 135. — С. 78—90.
206. Юрэвіч А. К. Стылістыка // Беларуская мова: Энцыкл. / Беларус. Энцыкл.; Пад рэд. А. Я. Міхневіча; Б. І. Сачанка (гал. рэд.) і інш. — Мінск: БелЭН, 1994. — С. 538—541.